

Poština pavšalirana.

Šoli, mladini

in učiteljstvu!

Slovenski učitelj

*Glasilo jugoslovanskega
krščanskega učiteljstva*

Urednik F. Fabinc

Vsebina:

Kultura. F. Fabinc	69
† Viktor Bežek. Fort. Lužar	71
Posplošitev ljudske izobrazbe z odpravo spodnjih razredov srednjih šol. A. Smerdelj	73
Iz ruskih čitank. F. Silvester	75
Kultura in književnost	79
Zapiski	80
Društvena in stanovska kronika	82

Leto XXI.

1920

Štev. 4.

Vsem podružnicam Slomškove zveze in vsem učiteljskim društvom v Sloveniji.

Da se zadeva ujedinjenja slovenskega učiteljstva temeljito pojasni in odstrani za bodoče vsako nesporazumljenje, je sklenilo učiteljstvo Slomškove zveze na svojem sestanku z dne 31. marca t. l. objaviti okrožnico vsemu slovenskemu učiteljstvu, ki naj sedaj o zadevi odloča. Na podbudo Slomškove zveze se je osnoval lansko leto Učiteljski svet, ki mu je predsedoval učitelj J. Petrič, sedanji računski voditelj v Šiški. V tem učiteljskem svetu so se pripravljala tla za stanovsko ujedinjenje. Vršilo se je res nekaj sej, potem pa predsednik že skoraj eno leto ni sklical nobene seje in zadeva je zaspala brez pravega vzroka. Podružnice Slomškove zveze so priredile več zborovanj v svrhu razpravljanja o stanovskem združenju. Na ta zborovanja so bili vabljeni tudi člani okrajnih učiteljskih društev. Na skupnem sestanku v Novem mestu dne 1. maja 1919 je bila sprejeta sledeča resolucija: »Zahtevamo, naj se združi takoj vse učiteljstvo v Sloveniji v eno samo strogo strokovno organizacijo, ki pa mu naj pusti v kulturnih vprašanjih popolno svobodo, tudi svobodo združevanja v posebne samo kulturne učiteljske organizacije. Ta učiteljska stanovska organizacija naj se čimprej razširi po vsej Jugoslaviji.« Ta resolucija pa je bila sprejeta tudi od vseh podružnic Slomškove zveze. Tudi »Slov. Učitelj« (štev. 5. in 6. l. l.) in »Učit. Tovariš« sta priobčila članke v navedenem smislu. Na božičnem zborovanju Slomškove zveze so bile zopet sprejete resolucije, ki iskreno pozdravljajo ustanovitev stanovske organizacije. Razpravljalo se je o pravih Unije, ki jih je tudi priobčil »Slov. Učitelj« v štev. 1. letošnjega letnika. Na prejšnjih zborovanjih pa so se tudi spremenila pravila Slomškove zveze, ki naj bi postala le kulturna organizacija. Pravila je najti v štev. 7. »Slov. Učitelja« l. 1919. Nadalje smo se obrnili na glavni odbor Udruženja v Belgradu, a odgovora ni bilo. Odbor Slomškove zveze se je tudi pisмено obrnil na vodstvo Zaveze, odposlal resolucije z občnega zbora in ker ni bilo odgovora, smo ponovno pozvali vodstvo Zaveze in predlagali, da naj pošlje svoje zastopnike, s katerimi bi bilo možno sestaviti pogoje za ustanovitev strokovne organizacije. Pod pritiskom javnih polemik je šele dobila Slomškova zveza od vodstva Zaveze ta-le odgovor:

»Vodstvo Zaveze je napravilo na svoji seji dne 14. t. m. in z ozirom na poslane dopise Vaše Zveze sledeči sklep:

»Zaveza jugoslovanskega učiteljstva« v Ljubljani stavljenih resolucij »Slomškove zveze«, s katerimi se ta izreka za edinstveno stanovsko organizacijo, zajedno je pa sklenila, da svoje »Zveze« ne razpusti, ne more vzeti na znanje.

V zvezi s tem odpade tudi vsak nadaljnji razgovor s predlaganimi odposlanci.

To je zgodovina vprašanja stanovskega ujedinjenja slovenskega učiteljstva, iz katerega je jasno razvidno, da ne zadene odbora Slomškove zveze nobena krivda, če zadeva ne pride preko mrtve točke. Iz vsega je razvidno, da sedanji voditelji Zaveze zadeve sploh ne smatrajo za resno in jo hočejo na vsak način spraviti s sveta. Nam se pa zdi to vprašanje življenjskega pomena za učiteljski stan in ker smo mnenja, da vodstvo Zaveze ni izraz naziranja pretežne večine slovenskega učiteljstva, zato napravimo od naše strani še za d n j i poizkus s tem, da se obrnemo na forum vsega slovenskega učiteljstva, ki naj odloči o stvari po svojem preudarku.

V obrambo.

Afera Lavtižar. Že v 3. številki »Slov. Učitelja« smo pokazali na brezpomembnosti navidežno težkih očitanih od strani »Učit. Tovariša« glede denuncijantstva. Tudi v »Slovencu« je bilo čitati o tem. Iz zapisnika VIII. vodstvene konference, ki se je vršila dne 15. junija 1917 v šolski pisarni na Ledini, posnemamo: »Na predsednikovo vprašanje (Lavtižar je imel striktno nalogo od Kalteneggerja, da se prepriča, če znajo ljubljanski šolski otroci cesarsko pesem) izjavlja a) voditelj J. Dimnik: Pri I. lokalni učiteljski konferenci 16. septembra 1916 se je sprejelo: »Cesarsko pesem« morajo znati vsi učenci v I. razredu 1. in v II. razredu 1. in zadnjo kitico, v ostalih razredih vse kitice. Sploh pa sem dajal potrebna navodila učiteljstvu potom okrožnic. Če torej v tej zadevi ni kaj v redu, je odgovoren za to razrednik.« — Na drugem mestu čitamo: »K sklepu pa pravi predsednik (t. j. Lavtižar): Izjavljam, da smatram to vse obsodbe vredno dejstvo kot skrajno zanemarjenje razredniške dolžnosti dotičnih učitelj-razrednikov, ne da bi pri tem imel kake neugodne misli glede njih patriotičnega prepričanja.« — Poročilo bivšega nadzornika na šolsko oblast pa se glasi:

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA KRŠČANSKEGA UČITELJSTVA

LETO XXI.

LJUBLJANA, 15. aprila 1920.

ŠTEV. 4.

Kultura.

F. Fabinc.

Povsod govorijo o kulturi in še nikoli toliko kakor danes. Narodni predstavnik se bori za kulturo, posebno če stopi v parlament samo takrat, ko predloži račun o dijetah; nemški general je širil kulturo, ko je bombardiral belgijska in francoska mesta; Amerika je poslala svojo armado v Evropo, da reši kulturo in celo Italija se je ustavila s svojimi karabinijerji par kilometrov pred Ljubljano v imenu zahodne kulture. Najbolj brezmiselni žurnal ima stalno rubriko o kulturi in končno: učiteljstvo se smatra kot stan, ki je tukaj radi kulture in med njimi sanja o kulturi predvsem oni, ki je pošteno obrizgal svojega tovariša, če se je slučajno upal trditi, da je recimo sukno svetlorjave in ne temnorjave barve. Najznamenitejši reprezentant francoske naturalistične šole, Zola, je napisal roman o bestiji v človeku. Ta bestija res tiči povsod v ozadju. Če iščeš to oboževano kulturo, zaslediš morda mehurček, ki je podoben onemu, ki ga je spustil otrok iz slamnate bilke, ki jo je pomočil v milnico. Dviguje se v solnčnem svitu poln mavričnih barv, prva sapica ga pa razžene v nič. Otrok napravi prvega, drugega in tretjega, a vsi se razblinijo. Samo igračkanje... Ni še dolgo, ko se je boljši slovenski esajist mlajšega rodu hudo razjezil nad Slovenci, ki se samozavestni trkajo na prsa v svetem navdušenju nad svojo kulturo, ki je menda že na tretji ali četrti stopnici, srbska pa da se menda še ni pomaknila iz svojih nižin niti na prvo... Tako bi tedaj tudi tukaj kultura podala snov za prepir med Slovincem in Srbom. K sreči so pri tem pozabili na Hrvata, ki je zavzel v tej zlati sredi mesto nekdanje trgovske Kartegene, kulturo pa je potisnil na levo in desno, t. j. odstopil Slovincu in Srbu, da se prepirata o tem nepridipravu, kakor nekoč grški bogovi za zlato jabolko, ki ga je vrgla boginja med nje. Prevelik pesimist bi bil, če bi hotel po teh ne preveselih izgledih utajiti vsako kulturo. Napačen zaključek bi to bil, ker bi ga povzel iz premis, ki so nastale iz današnjega naziranja o kulturi. Učitelj se smatra danes za tradicionalnega varuha kulture in po vsej pravici, ker to bi moral biti. Ne trdim pa, da je tudi vedno in povsod. Zato je dobro, da se razgovorimo o kulturi. Da posežem nazaj na kulturnega Slovence in nekulturnega Srba ali pa narobe. Kdo ima prav? Mostiščarji, ki so hodili v ustrojenih kožah na obiske in so domovali tam nekje po izanskih močvirnih lokah, so zapustili sledove o svoji kulturi. Tako čujemo o kulturnih sledovih raznih že izumrlih ali pa še živečih narodov. Največji demokrat v pravem pomenu besede bi danes

marsikomu izmed njih ne hotel podati roke. Pa so vendar imeli kulturo, bili so kulturni, a brez civilizacije. Proizvajali so že duševne dobrine, a ne materijelnih. Imeli so kulturo, a ne civilizacije. Zato je plemenski sorodnik iz Makedonije, ki danes morda prekrižanih nog poseda po ljubljanskih ulicah, ravno tako solastnik določene kulture, kakor ljubljanski verižnik, ki se pelje v ljubljansko okolico z izvoščkom. In če bi bil zavod za manikiranje nohtov, ki ga imamo v Ljubljani, znak naše visoke kulture, potem je sorojak iz Velesa ali Like brez kulture, ker si mora umiti žuljave roke v kapnici... In če bi hotel soditi slovensko kulturo po »Šolskem listu«, ki so ga izdali trije slovenski učitelji, da sedaj roma po naših šolah, potem bi skoraj mislil, da je naše slovensko pleme brez posebne kulture in ga srbsko visoko nadkriljuje v svojih bukvarjih, kakršnih še nisem videl v slovenskem tisku. Jasno je: vse duševne vrednote iz znanosti, religije, umetnosti i. t. d. tvorijo kulturo. Če prezreš ali zanemariš eno, nisi podal jasne slike o kulturi tega ali onega naroda. Lahko pa je narod n. pr. brez znanosti, a ima svojo posebno religijozno ali umetniško kulturo in obratno. To je važno. Nekdo je prišel iz Češke in je spoznal kulturo češkega naroda. Sedaj pa pride domov med Slovence, ki se mu zde manjvredni, ljudje brez kulture, v resnici pa le ne zna ločiti dveh kultur. Meni je češko svobodomiselstvo popolnoma razumljivo iz zgodovinskega razvoja tega naroda, ravno tako razumljiv mi je pa tudi odpor slovenstva proti svobodnjaštvu, ker je vsa naša zgodovina v ozki zvezi s katolicizmom. Zato se pri nas ne bo nikdar ustalila kultura, ki bi izključila verski moment, ker narodova duša ostane v svojem jedru vedno ista, če se tudi spreminjajo vnanji odnošaji. Zgodovina uči, da z vsakim narodom vstane, živi in umrje njegova kultura. Za učitelja je važno, da pozna elemente narodove kulture, ker le potem je mogoče, da ne pride v nasprotje s tem narodom, ki je ustvaritelj svojega lastnega kulturnega življenja, ki se dviguje in pada v obliki kurve, da se nekega dne izživi in izumrje, ker tudi narod kot celota je obsojen, da zapade smrti kakor poedinec. Danes se neredko čuje, da evropska kultura umira. Tudi mi smo del te kulture, ki ima gotovo nekaj skupnega. Upajmo, da se še dvigne črta, ki kaže sedaj globoko padanje kulture. Vsaj pri našem narodu bi se dalo sklepati iz vseh znakov, da še nismo dosegli vrhunca kulture. Da bi ne bil učitelj zadnji med onimi, ki bodo ustavili val, ki nas hoče z ostalo Evropo vred pogoltniti! Na domači kulturi je treba zidati, tuje ne presajajmo nikoli na našo grudo. Drugače je konflikt neizogiben in doživljali bomo tragiko, kakor nekdanja ruska inteligenca, ki je hodila iz zahodnoevropskih univerz na široke ruske poljane, kjer je umirala v anarhizmu in nihilizmu, ker ni našla stika z ruskimi množicami. Ne želel bi, da preživi slovenski učitelj, ki je zlasti poklican v življenje med preprostim ljudstvom, vso to tragiko duševne razdvojenosti, da bi potem vso krivdo zvrčal na ljudstvo, katerega kulture sam ni spoznal...

Ob tej priliki se dotaknem še enega vprašanja. V učiteljskih vrstah se vrši veliko gibanje. Nove razmere silijo k novi razvrstitvi vseh sil. Čujemo o stanovskih in kulturnih organizacijah. Nekaj lepega in idealnega

in tudi lahko razumljivega, a vendar nekateri nočejo ali ne morejo tega razumeti! Koalicijska svoboda po kulturnih naziranjih bi moral biti cilj zlasti učitelju, ki hoče biti nositelj kulture. Duševni terorizem se ni še nikoli obnesel in vendar bi ga nekateri še radi uveljavili. Učiteljstvo ima v strokovni organizaciji toliko dela, da ne preostaje časa za nasilja; le spomnimo se na stanovsko-pravna, gospodarska in izobraževalna vprašanja, ki zahtevajo celo vrsto pridnih in nadarjenih mož. Za kulturna vprašanja pa velja noli me tangere, ne dotikaj se me! Tu je svetišče, ki ga ne sme nihče oskrunjati, ker drugače se samo podžigajo strasti, ki uničijo še tisto, kar bi se lahko zgradilo. Če beseda o kulturi ni prazna, mora to stališče zmagati v učiteljskih vrstah. Pravica zмага navadno šele po križevi poti zmot in krivic in ker je pravica do kulturne svobode zapisana v duši vsakega človeka, zato bo zmagala. Ko se to zgodi, bo tudi dan vstajenja našega stanu!

† Viktor Bežek.

Fort. Lužar.

Slovensko vzgojeslovje in učna tehnika prišteva pri svojem napredku v zadnjih dveh desetletjih med najmarljivejše delavce pokojnega goriškega ravnatelja g. Viktorja Bežka.

Dne 21. decembra 1919 smo ga v Ljubljani spremili ob obilni udeležbi hvaležnega učiteljstva in občinstva na zadnji poti k sv. Križu. K njegovemu spominku pristavim s tem nekaj trajnih potez iz njegovega vzgojeslovnega delovanja.¹

Učiteljstvu je bil profesor Bežek najbolj znan s svojim sotrudištvom pri »Slov. Šol. Matici«, a v slovstvenih krogih so ga že prej čislali kot urednika »Ljubljanskega Zvona«. Po zapustitvi večletnega »Zvonovega« uredništva (l. 1899.) se je vedno več bavil z vzgojeslovjem ter se je udeležil (l. 1901.) pedagoškega tečaja v Jeni. O tem je takoj poročal v »Lj. Zvonu« (»Š potovanja v Jeni«), a je pri tem navajal samo zunanje potne vtise iz okolice, med drugim, kako so »burševci« sistematično gojili rogoviljenje (krokanje) po nemških dijaških društvih in v kakih oblikah je načeloval prof. V. Rein došlim (247) ferialnikom iz celega sveta. Pravi plod tega tečaja zagledamo šele v znameniti polemiki s takratnim nadzornikom Hubadom (v »Popotniku« l. 1903. in 1904.) radi uvajanja formalnih stopenj. Tamkaj tudi sam omenja, kako je v Jeni, pravi Meki pedagoškega sveta, prisostvoval »z napeto pazljivostjo teoretiškim izvajanjem in praktiškim

¹ O osebnih zadevah in službenih težavah je že priobčil več reči njegov literarni učenec pisatelj Govekar (v podlistkih »Slov. Naroda«, št. 14, 15 in 16) in sicer tudi na podlagi pokojnikovih lastnih zapiskov.

nastopom, da bi vsaj našel tehtne vzroke, zakaj se po tej dispoziciji uspešneje poučuje nego po oni«. Z možatim nastopom in kot najboljši naš tovariš je nastopil proti krutim izrodkom slučajne moderne struje formalnih stopenj, ki so s svojim utesnjevanjem zlasti dobro starejše učiteljstvo spravljale ob veselje do šole in v predčasni pokoj. Naravnost je vsem povedal, kako je (bilo takrat) malo častno za nas, da smo tam pričeli, kjer je bil že boj (na Nemškem) izbojevan in da dobra, ponatiska vredna zadevna razprava Štritofova v izvestju ljubljanske gimnazije za šol. l. 1891—92 učiteljstvu niti znana ni bila. Temeljito in temperamentno je oklestil zlorabo teh stopenj med drugim (»Pop.« 1903, str. 143) takole: »Kogar veseli, spraviti abstrakcijski učni proces, ki ga izvrši vsak človek v teku svojega življenja, bodisi vede ali nevede, sam ali pod razboritim vodstvom vzgojiteljev in učiteljev, v stereotipski kalup formalnih stopenj, svobodno mu, toda ni nič drugega, nego pusto shematoljubje in sistemolovje. Na ta način lahko smatra vsak posamezni človek celo svoje življenje kot vzorec peterih formalnih stopenj, katerih zadnja — peta stopnja, »uporaba« vsega prejšnjega, je — testament in smrt.«

Po izjasnjenem ozračju se je Bežek kot mnogoletni poučevalec pedagogike lotil spisovanja sestavnega učbenika o vzgoji, dušeslovju in pouku, ter priredil »Občno vzgojeslovje in ukoslovje«. V kaj prikupljivem jeziku se mu harmonično izlivajo stavki v odstavke in poglavja v celoto. Uporabljajoč pri tem delu razne vzgojne smeri in aktualna vprašanja, je jako razbistril pojmovanje o raznih oddelkih vzgoje in pouka.

Pri sestavi dušeslovja je imel večkrat pred očmi praktično šolsko delo in ne zgolj teorijo, zato čitamo n. pr. pri »umskem spominu« (na str. 49): »Znanstveni poizkusi pa so dognali, da ima opetovanje veliko več uspeha, ako se vrši v primernih presledkih, ne pa zaporedoma. To dejstvo bi morali šolniki vpoštevati ter iste snovi ne dolgo nepretrgoma premlevati, nego jo v daljših odmorih ponavljati.« Bežkova jezikoslovna naobraženost se pozna na vseh straneh. V § 41—44 najdemo posebno poglavje o postanku in razvoju človeškega govora; v § 47 je pa pri abstraktnih pojmih izpodbijal »krivo in naivno naziranje naših starejših slovničarjev, da so jeziki — n. pr. nemški — ki delujejo zlasti s samostalniki, a so drugi jeziki — n. pr. slovenski — katerih moč in lepota tiči v glagolu«. Povsod opazimo Bežka kot resnega sočustvovalca svojega naroda, ki ceni zglede pod kmetskim krovom (n. pr. § 119), se ozira na narodno vzgojo, na vrline in starine narodne govorice, ter svari (v § 108) koga zaničevati ali zasmehovati radi govorjenja v narečju i. t. d. Enako opozarja (na str. 277) učitelje, »da se ne sme učitelju zdeti niti poniževalno niti sramotno, stopati pod krov najbornejših koč ter ondukaj poizvedovati, kaj tišči in boli njih prebivalce, ter jim lajšati bedo in edinščino z dobrimi sveti in tudi z dejanskimi pripomočki«.

Krasno je obdelal v dušeslovju obširno poglavje o čustvovanju. Nabožna čustva je n. pr. (str. 102) sledeče zaključil: »V zvezi z bogo-sluzjem in bogočastjem se nabožna čustva dvignejo na najvišjo stopnjo.

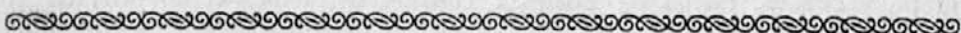
Čuvstva brezpogojne bogovdanosti ter blaženega vzhíčenja, kakršna se izražajo v knjigi Jobovi ali pa v psalmih Davidovih in kakršnim se vdaje veren kristjan med božjo službo, ob svečanem petju in orgljanju, se ne dajo primerjati z nobenim drugim čuvstvom. Kako mogočna so ta čuvstva, kako podžigajo vernike do skrajne oduševljenosti in požrtvovalnosti, o tem nam svedoči povestnica verskih bojev in progónov.«

Žal, da nam pokojnik ni zapustil napovedane »Zgodovine vzgoje in pouka«. Že samo nekaj vmesnih označb pri vzgojeslovju kaže, da bi tudi o tem predmetu kaj prav dobrega vpostavil. Tako je (na str. 142) sledeče očrtal Rousseaujevo naziranje o prirodnosti: »Po Rousseauju naj gojenec zraste kakor drevo v gozdu brez običnih vzgojnih sredstev: zapovedi, prepovedi, kazni, ter takisto postane najboljši človek, pravo čudo vzgoje. A Rousseau ni pomislil, da med prosveto in narodo ni temeljnega nasprotja, da tudi človeška družba in kultura sloni na prirodnih zakonih in da, če bi bilo možno sedanjo kulturo docela uničiti, bi si jo človeški rod vendar takoj znova začel zopet ustvarjati. In vzgoja izven družbe že zategadelj ne more biti pametna, ker je gojencu usojeno, da mora prej ali slej vendar le vstopiti v družbo. Rousseaujevo tolmačenje potrebe prirodne vzgoje je torej krivo niti nima dandanes nič pristašev in posnemovalcev.«

Venec takih iz Bežkovih spisov nabranih odlomkov napravi pri človeku občutek, kakor bi odkrival darove raznovrstnega in globoko mislečega umetnika — in takšen je bil naš pokojni pisatelj.

Viktor Bežek je bil rojen l. 1860. v Postojni.

Večen mu spomin!

Posplošitev ljudske izobrazbe z odpravo spodnjih razredov srednjih šol.

A. Smerdelj.

Genijalni Komensky (1592—1670) je zahteval v svojem epohalnem delu »Didactica magna« (Veliko ukoslovje) četverodelni šolski organizem, sestoječ iz materine šole, ljudske šole, ki jo izborno imenuje šolo v materinščini, latinske šole (gimnazije) in akademije (univerze).

V materini šoli, ki je določena za dobo prvih šestih let, dobi otrok prve pojme iz prirodoznanstva s tem, da spozna dež, sneg, ogenj, led, kamenje, železo, rastline itd., nadalje prve pojme iz optike, ko zazna luč, temo, senco, razne barve itd. Nadalje ugotavlja, da dobi otrok v tej dobi prvo podlago poznejših učnih predmetov, kakor tudi za nravstvenost, pobožnost itd. O otroškem vrtcu in o nazornem pouku ne bomo govorili, ker nas veliko bolj zanima druga doba, t. j. šola v materinščini.

Slavni pedagog zahteva v svojem ukoslovju, da naj to šolo posečajo vsi otroci brez razlike, to je dečki in deklice, nadarjeni in manj nadarjeni, ubogi in bogati, in sicer od dopolnjenega 6. pa do dopolnjenega 12. oziroma 13. leta. V tej dobi naj se mladina poučuje o vsem, česar potrebuje v poznejšem življenju, predvsem v pravilnem ustnem izražanju v materinščini in v raznih opravičnih sestavkih, v računstvu, zemljepisju, ustavoznanstvu, kmetijstvu itd., treba je tedaj sploh vzgajati mladino praktično k točnosti, preudarnosti, da bo uvaževala in pojmovala dejstva, ki jih nudi vsakdanje življenje.

Tudi naš prejšnji državni ljudskošolski zakon zahteva osemletno šolsko dolžnost ter dopušča po šestem šolskem letu olajšave otrokom revnih slojev po mestih in trgih ter otrokom na kmetih.

Ako bi bila naša ljudska šola zasnovana v duhu vzgojnoučnih načel velikega Komenskega, potem bi morala biti pravi vzor ljudske izobraževalnice; o tem ni nikakršnega dvoma.

Naj mi bo dovoljeno, da opišem s par besedami današnjo ljudsko šolo. Delujem kot učitelj že 25 let in več kot polovico te dobe sem v kraju, kjer je več srednjih šol. Leto za letom opazujem, kako se izvršuje odbiranje ali določevanje šolskih otrok za srednje šole. To se dogaja skoro izključno po četrtem šolskem letu, torej v desetem letu, ko je otrokovo dušno obzorje še jako minimalno in ko o pravi dušni pozornosti niti govoriti ne moremo. Otrokovo predstavno življenje je še nerazvito; nedostaja mu vsakovrstnih predstav, ki so odločilne za sprejemanje novih dojmov. Pri otroku, ki je jedva dovršil deseto leto, je zelo težko ali pa naravnost nemogoče soditi o njegovih individualnostih in sposobnostih. Navadno se starši kaj malo brigajo za te stvari; kamor ima otrok bliže, v gimnazijo ali pa v realko, tja ga pa pošljejo. Desetleten otrok, ki ne obvlada niti elementarnih pojmov materinščine, se mora učiti tujih jezikov, na gimnaziji nemščine in latinščine in od tretje šole dalje grščine, na realki pa nemščine in francoščine. Ako bi prišel atec Komensky zopet na svet, ni dvoma, prijel bi se za glavo in vzkliknil: »Tako ni bila mišljena moja šola v materinščini!« Dejansko oživetvorjenje Komenskega šole materinščini bi nedvomno zelo ugodno vplivalo na ustroj in razvoj srednjega šolstva. Mladina, ki je namenjena za nadaljnje študije, bi po osemletnem izključnem pouku v materinščini neprimerno bolje napredovala, kakor pa sedaj, ko stopi po dovršenem četrtem in petem letu v srednjo šolo.

Večje duševno obzorje in večja duševna dozorelost, ki bi jo mladina dosegla v štirinajstem ali petnajstem letu po izključnem pouku v materinščini, bi omogočala velike hitrejše napredovanje v srednji šoli. Zato bi se srednje šole lahko izdatno skrajšale na štiri- ali petletno dobo, tako da bi ostali sami višji razredi srednjih šol. V petnajstem letu je pri mladini že precej jasno izražena njena individualna usposobljenost, ki omogoča, da si izbere pravi poklic oziroma vrsto študij.

Še boljša namestnica nižjih razredov srednjih šol bi bila pa tri- ali štirirazredna meščanska šola, ker nam le ta predočuje najpopolnejšo obliko

ljidskega šolstva. Ker je vpeljan na meščanskih šolah spricho višje izobrazbe in usposobljenosti učiteljev strokovni pouk, potem bi bodoči kmetovalci prav lahko dobili poleg temeljnih pojmov izdaten pouk v kmetijstvu, kar bi bilo brez dvoma velike važnosti za našo državo. Le na ta način bi dobili zdrav obrtni in izobražen kmetijski stan. Razni poklicani in nepoklicani faktorji so napisali nebroj člankov o kmetijskem pouku v ljudski šoli, toda eden kot drugi je neizvedljiv, ker ljudska šola v današnji obliki tega ne more izvršiti.

Iz povedanega lahko vsakdo izprevidi, da bi z odpravo dvostopnosti srednjih šol pridobili ne samo na enostavnosti šolstva, temveč bi tudi vrlo pospeševali poobčitev ljudske izobrazbe in zblíževanje raznih socialnih slojev. Meščanska šola bi združevala ne le bodoče kmetovalce, obrtnike, trgovce, ampak tudi vse bodoče razumništvo, t. j. uradnike, učitelje, duhovnike, zdravnike itd.

O moralnih pridobitvah niti ne govorim, ker je to poglavje zase. Iz statistike se lahko vsakdo prepriča, koliko je vsako leto vpisanih v prvih razredih srednjih šol in koliko jih dokonča študije. In potem se še čudimo, kje dobivamo toliko izprijenih in delomrznih mladih ljudi.

O tem in pa o eventualnih tehničnih težkočah bom izpregovoril v posebnem članku. Toliko pa lahko rečem že danes: izvrši se lahko vse, ako le dobi pravi mož ta referat v roke.

Iz ruskih čitank.

F. Silvester.

(2. šolsko leto.)

Otroška očala.

Malček je rekel očetu: »Kupi mi, očka, očala, tudi jaz hočem čitati knjige.«

»Dobro,« je odgovoril oče, »dobiš očala, toda otroška« — in kupil je dečku abecedo.

Vsako reč na svoje mesto!

Andrejček išče vsako jutro svoje reči: ena nogavica visi na stolu, druga leži pod mizo; desni čevelj je skrit pod posteljo, levi pa je izginil bogvekam. Andrejček se dan za dnem vozi v šolo in vendar vedno prepozno prihaja k pouku.

Dobrosrčni deček.

Stric je podaril dečku dvajsetico. Pohitel je kruhojedček k peku po štručko. Ob cesti zagleda starčka z beraško torbo. Deček si misli: nisem lačen, kruh mi ni potreben, raje oddam denar revežu.

Stisnil je dvajsetico v roko berača in vesel pobežal domov.

Pohlepni Martinek.

Martinek je jokal na ves glas. »Kaj ti je?« je vprašal mimoidoči. — »Desetico sem izgubil.« — »Ne plakaj, tu imaš drugo.« Otrok je vzel denar in zajokal znova. — »Zakaj pa jokaš še vedno?« — »Če bi ne bil izgubil svoje desetice, bi imel sedaj — dve.« —

Ne vse — sebi.

Starček je sadil v vrtu sadna drevesca. Vnuk mu reče: »Dedek, ali se ne trudiš zaman? Mnogo ti je let in Bog ve, če boš užival plodove teh dreves.« Starček odvrne: »Če ne jaz, se bodo veselili sadov drugi in morda se kedaj tudi ti spomniš sivolasega deda s hvaležno besedo.«

Počasi prideš daleč.

Gospod je sedel v kočiji in kočijaž je poganjal konje. Gospod vpraša mimoidočega kmeta: »Ali je še daleč do mesta?« Pogledal je kmet razrahljana kolesa in odgovoril: »Če bodeš vozil počasi, prideš tja do večera.«

Razjezil se je gospod na neumni odgovor in zaukazal kočijažu, da poganja na vso moč. Ni prevozil tri kilometre: kolo se je razletelo in počila je železna os. S trudom sta privlekla voz do bližnje kovačnice, kjer so ga popravljali ves dan.

Umni gospod pa je došel v mesto šele pod noč — drugega dne.

Prepir za dedščino.

Bolni oče je imel dva sina. Nekoč ju pokliče k sebi in reče: »Umrem, razdelita si vse na dvoje!«

Po očetovi smrti se je začel med bratoma velik prepir radi dedščine. Končno sta šla k sosedu, da razsodi. Sosed vpraša: »Kako je odločil oče?« Odgovorjata: »Odredil je, da razdeliva vse na polovico.«

Sosed povdarja: »Dobro! Da ne bo spora radi očetove lastnine, razrežita na dvoje vso obleko in perilo, razbijta vso posodo in razsekajta vso živino.«

Brata sta razumela nasmeško in razdelila sta si dedščino mirno in pravično.

Govoré eno, delajo drugo.

Lačen volk je iskal živeža. Na koncu vasi sliši, da joka otrok in mati govori: »Če ne prenehaš, te oddam volku.«

Volk je čakal, kdaj dobi dete v svoje kremplje. Prišla je noč in — mati prigovarja: »Ne jokaj, ljubček, ne dobi te volk; le naj pride, ubijem ga.«

»Govoré eno, a delajo drugo,« je rekel volk in zapustil vas.

Sladkosnedka.

Vladica je bila velika sladkosnedka. Nekega dne, ko je družina sedla za mizo, rekó mati: »Vladica, tu je ključ, pojdi v klet in prinesi limon!« Begoma je pohitela Vladica navzdol po stopnjicah. V kleti se ji je zahotelo čebeline slaščice. Bistro je vtaknila prst v lonček, kjer je bil navadno med. Naenkrat jo nekaj zgrabi za prst in obvisi na njem. Kričè je pribežala v jedilnico. Ne limon, raka je prinesla. — Vsi so se smejali, Vladica pa se je solzila.

Gos in žerjav.

Plava gos po jezeru in glasno govori sama s seboj: »Kako prekrasna ptica sem! Hodim po zemlji, plavam po vodi in letam po zraku. Ni je ptice tolikih sposobnosti!«

Žerjav je slišal samohvalko in reče: »Kako neumna ptica! Moreš li plavati kot riba, drveti kot jelen in leteti kot orel? Ali ni bolje, da znaš eno delo, pa to dobro, kot vse, a — slabo?« —

Jelen.

Jelen se je ponašal s krasnim rogovjem. Ko pa je pogledal svoje noge, je pristavil: »Škoda le, da so moje noge tenke in slabotne.«

Iz gozda plane medved proti jelenu. Po čistem polju beži jelen in kmalu je daleč od medveda. Ko pa pridrvi jelen v gozd, se zaplete z rogovjem v gosto grmovje in medved ga dohifi.

Tedaj vzklikne jelen: »Tenke in slabotne noge so me reševale, rogovje — moj ponos — pa me je pahnilo v nesrečo.« —

Jurček.

»Jurček, poišči voznika, zadnji čas je, da spraviš smeti z dvorišča!« je rekel gospodar hlapcu,

»Zakaj tratiti denar? Izkopljem jamo in zmečem tja vso nesnago.« —

»Umna glavica, Jurček, vzklikne gospodar, »a kam pojde izkopana prst?«

Pomislil je Jurček in se je odrezal: »Potem pa naredim tako globoko jamo, da pojde — vse notri.« —

Zapuščení voz.

Nekoč labud in rak in ščuka v prav lahek so se vpregli voz; zaman ves trud, vsa strašna muka — ne morejo mu biti kos.

Labud je vlekel voz k oblakom, v vodo je ščuki bila pot, a rak, počasnim pa korakom kar nič naprej, nazaj le v kot. Kdo kriv, da voz naprej ne gane, težko izreči sodbo nam, na cesti, v blatu sred' poljane voz šepetá dogodbo nam.

Kultura in književnost.

Šolski list. I., II. in III. stop. Uredili L. Černej, A. Rape in P. Flere. — Za prihodnjo številko imamo pripravljen daljši Pečjakov referat o Šolskem listu, zato se ne spuščam v podrobnosti. Zgrešeno je ime in sploh cela sestava lista. Prvič sploh ni šolskemu listu podobno, drugič je pa tudi vse tako v naglici zmašeno, da se izdani list niti ne more smatrati kot slabo sestavljena čitanka. Nujna potreba čitanke pri današnji draginji papirja ničesar ne opraviči. Odločno je treba povedati, da šola nikakor ni tu, da bi se jo preplavljalo s poljubnim blagom in tudi ne za to, da bi se brljiralo s stvarmi, ki tega ne zaslužijo. Ko sem odprl list in ga prvi dan prelistaval, se mi je zdelo, da me obdaje dih šolskih knjig iz c. kr. založbe šolskih knjig na Dunaju, ki so si bile podobne kakor stari avstrijski krajcarji. V tem šolskem »listu« pa res nisem mogel zaslediti niti ene vodilne misli, po kateri se je list sestavljal in še manj, da bi res ustvaril nekaj našega, iz česar bi se dalo sklepati na novo življenje, ki smo ga pričeli. Sistem je tista brezizraznost, kakor jo n. pr. najdeš v Ganglovi čitanki, samo mesto Dunaja postavi Beograd in mesto Habsburžana vpleti Karagorgjeviča, pa lahko postaneš nesmrten avtor šolskega lista v Jugoslaviji. Prešeren bi lahko prikrojil svojo Pisarijo na šolske liste, katerim se bliža zlati vek. Duh oživlja vsako knjigo in še posebej šolsko, in ne besede; zato bi takoj pristavil, da je treba že enkrat prenehati z običajem, da mora pisati šolsko knjigo — pedagog. Treba je enkrat obrniti, da govorijo mladini naši kulturni delavci in sicer sami in naravnost. Ali bi Zupančič in Golar, Gaspari in Vavpotič ne imeli ničesar povedati, in sicer danes in jutri, pa še cela vrsta drugih je. Gotovo bi se to zgodilo, le inicijative je potreba. Morda bi se s tem enkrat odpravila neverjetna resnica, da se izogiblje otrok med vsemi knjigami najbolj — šolske. In takoj za tem nastane vprašanje: Ali rabimo res

šolski list ali šolsko knjigo? Bil bi za prvega. Koroško učiteljstvo je krenilo v pravi tir z »Mlado Jugoslavijo«, ki jo prav dobro in v otroškem duhu urejuje nadzornik Koschier v Velikovcu. Zakaj se ni list razširil po celi Sloveniji? Samo spopolnitve, novih delavcev in novih misli je potreba. Zapisal sem le nekaj misli, ki so se mi porodile ob čitanju »Šol. lista«, o katerem želim, da v podobni obliki ne okupira slovenskih šol. Omenim naj, da je vsebinsko najboljši Rapetov zvezek. In še nekaj: pri takem podjetju naj dela več glav, ker je potem odgovornost manjša, a delo popolnejše. Vem, da je bilo povabljen vse učiteljstvo k sodelovanju, toda to ne zadostuje, ker je treba stalnih sodelavcev, ki so za to delo moralno soodgovorni. F. Fabinc.

Jadran. Glasilo Jugoslovenske Narodne Obrane. Vijestnik Centra na Južnom Atlantiku. Godina IV. Broj 152. Buenos Aires, calle Viktoria 618. Izlazi 5. i 20. svakog mjeseca. — Iz Buenos Airesa v Južni Ameriki smo prejeli več številik imenovanega lista, ki zlasti v španskem jeziku zastopa koristi naše države. V listu najdemo slike dobro znanih krajev Koroške in iz zasedenega ozemlja. Jugoslovanski milijonarji imajo svojo lastno »Banko Jugoslavo de Chile« v Punta Arenas s \$ 5,000.000 kapitala. Uredništvu »Jadrana« smo poslali na željo tudi naš list.

Popotnik 1920. Štev. 1—3. Vsebina: Dr. Fr. Derganc: Začarani svet. — K poglavju narodne zavednosti. — H. Šumer: Kako ustanavljamo obrtno-nadaljevalne šole. — Š.: Ulomki z roditeljskega večera. — Ant. Turk: Učenčevi zapiski o zgodovini Slovencev, Srbov in Hrvatov. — Kolnik: Kako rišemo. — Razgled. — Koncem lista piše dr. Fr. Derganc filozofski slovar. Želeti je, da ga učiteljstvo temeljito prebere v svrhu načelne izobrazbe, ker bo samo uvidelo, da je vsa moderna filozofija le ena, in sicer največja zmota, ki bega iz ene zmote v drugo brez miru in je le krščanstvo tista

ideja v miselnem in etičnem oziru, ki daje nemirnemu duhu modernega človeka trdna tla.

Zbirajmo knjige! Vsled vojnih dogodkov je bila večina knjižnic v zasedenem ozemlju, zlasti na Goriškem, uničenih, kar jih je še ostalo, pa so jih pobrali in oropali italijanski vojaki tako, da je leposlovna knjiga danes tam doli prava redkost. Narod, ki je poprej imel na razpolago knjig, kolikor jih je hotel, danes nima niti ene, da bi si mogel privoščiti nekoliko duševnega užitka, vsled česar trpi močno njegova odporna sila. Najtežje pa občuti to mladina, ki je že itak dolgih pet let tekom vojne bila odtrgana od rednega šolskega pouka in že takrat ni imela na razpolago knjig. Narod si sicer skuša pomagati s tem, da zbira stare, že davno pozabljene knjige, katere romajo iz roke v roko in iz kraja v kraj. Medtem pa širijo Italijani na vse mogoče načine svojo literaturo, svoje liste in nevarnost je, da bo narod, vaje in željen duševne hrane, končno začel posegati po teh nevarnih darovih, kateri bodo polagoma uspavali v njem narodno zavest in mu zastrupili dušo.

Temu je treba nujno odpomoči in dokler je akcija v večjem obsegu vsled obstoječih razmer nemogoča in se ne začne z izdajanjem in ponatisom knjig na veliko za potrebe zasedenega ozemlja, treba pomagati s prostovoljnimi zbirkami širom naše domovine. — Po vseh knjižnicah je mnogo knjig v več izvodih, tako da lahko brez lastne škode odstopijo po en tak izvod za obnovo knjižnic v zasedenem ozemlju. Tudi posamezniki zamorejo z lahkoto odstopiti kako knjigo, katero lahko pogrešajo.

Ker smo prepričani, da je vsakemu obstoj našega naroda v njegovih sedanjih težkih razmerah pri srcu in da se vsak zaveda svoje velike dolžnosti napram lastnim bratom pomagati jim po svojih močeh, pozivljemo vse knjižnice, društva, založništva in posameznike, katerim je dana možnost, prispevati za naše narodnoobrambne namene s knjigami, da to nemudoma store in vpošljejo svoje darove, ako le mogoče, do 12. t. m. na naslov podpisanega odbora. Za »Narodni svet za neosvobojeno domovino«: Pisarna za zasedeno ozemlje v Ljubljani. Pražakova ul. 3/I.

Zapiski.

Kulturno delo. Letos prične Slomškova zveza z izdajo »Učiteljske knjižnice«. Že zadnjič smo poročali, da izide po Veliki noči kot št. 1. delo Anice Lebar »Oskrba manj nadarjenih«. V načrtu imamo celo serijo važnih del, ki jih mora obsegati vsaka učiteljeva zasebna knjižnica, kakor tudi krajne učiteljske knjižnice. Z duševno produkcijo se bo tudi povzdignil ugled našega stanu. Med voditelji nasprotnega učiteljstva je še nekaj takih, ki mislijo uničiti Slomškovo zvezo s preziranjem, omalovaževanjem in blatenjem. Naš najboljši odgovor bo kulturno delo in v nekaj letih bo vse učiteljstvo za nami. Drugo važno kulturno delo bo prosvetno delo med narodom. Naša organizacija ni strankarska, pač pa morejo in smejo delovati naši člani le v tistih prosvetnih

društvih, ki temeljijo na pozitivnih krščanskih načelih. Dokler nimamo skupne stanovske organizacije, mora seveda Slomškova zveza zastopati tudi stanovske interese učiteljstva. Zato je naša organizacija danes še stanovska in kulturna, dokler ne zmagajo med nasprotnim učiteljstvom mlajši in upajmo treznejši elementi, ki bi omogočili ustanovitev posebne stanovske organizacije.

Načelna vzgoja. Pri nobenem stanu ni toliko medsebojnega javnega boja, kakor ravno med učiteljstvom. Glavni vzrok temu je nezadostna načelna naobrazba. Na eni strani vidiš »naprednega« učitelja, ki ne ve odgovora, v čem obstoji ta naprednost, na drugi strani pa morda Slomškarja, ki si tudi ni na jasnem, kje je razlika med obema in sta mnogokrat oba edina edino v tem, da

je n. pr. organizacija tu radi posredovanja pri oddaji službe in ima skrbeti za dobre plače. To je masa, ki tvori večino. Ako bi bila povsod jasnost, bi bilo več medsebojnega spoštovanja, povrh pa bila vsaka organizacija bolj gibčna. Zato pojdimo vsakemu vprašanju do dna in marsikaj postane jasno, za kar se je treba drugače šele prepirati.

Ukrajinski list o Slovencih. »Jugoslavija« poroča v št. 64 iz ukrajinkega lista »Ukrajinski prapor«: »Če že govorimo o kulturnih mestih Jugoslavije, moramo ob tej priliki omeniti kulturno izobrazbo posameznih narodov Jugoslavije.

Najvišjo kulturno stopnjo so dosegli brez dvoma Slovenci. V Sloveniji najdemo popolnoma evropsko organizirano državno življenje. Železniški promet je točen po voznem redu, vozovi zakurjeni in razsvetljeni. Državni aparat funkcijonira dostojno. Ne sliši se ničesar o napadih in ropih, tako da je vsak državljan in tujec varen in svoboden. Odgoja in disciplina je razvidna iz vseh krogov ljudstva. Zelo razvito je šolstvo.« — Ves ta razvoj se je seveda izvršil v Sloveniji pod vladno takozvanih »klerikalcev«.

Dr. Tavčar, rekriminacije in »Učit. Tovariš«. Dr. Tavčar spada med tiste liberalce, ki so si ohranili še nekaj treznosti, ki jo pogrešamo zlasti med liberalnim učiteljstvom. V št. 61 »Slovenskega Naroda« z dne 14. marca t. l. je napisal te-le pametne besede: »Prepiramo se o različnem: prepiramo se, bode li ta ali oni minister v Beogradu, prepiramo se najbolj o tem, kdo je pravzaprav učenec dr. Šušteršiča, in v prvi vrsti pa se napenjamo, da bi na svojih nasprotnikih staknili kolikor mogoče največ napak in črnih peg. Strankarskih in osebnih preprirov ni ne konca ne kraja; v laseh si tičimo, grizemo in tepemo se, da pokažemo vse kosti. Medtem pa teče kolo časa, to nas bo strlo vse skupaj, kar nas je naprednih, kar nas je klerikalnih in, recimo še, kar nas je komunistov... Zatorej še enkrat ponavljam: Manj prepira, manj rekriminacij.« — Dr. Tavčar je gotovo vesten čitatelj »Učiteljskega Tovariša«, da je prišel do teh misli. Upamo, da se pri-

mejo navedene besede tega lista, ki je najgrši med grdimi, prava sramota učiteljskega stanu.

Nekdaj — sedaj. Svetovna vojska — ta, za vesoljnim potopom največja katastrofa, ki je prišla nad človeštvo — obračunava na vseh koncih in krajih s prejšnjimi lahkomišljenimi nazori. V pedagoških zbornikih, kjer so seveda različne dobre, pa tudi nekritikovane reči nanizane, bo treba marsikaj prenarediti. I. W. Roloffov »Pedag. Lexikon« (l. 1912.) iz znane Herderjeve tiskarne v Freiburgu ima (v I. delu, str. 623) značilen odstavek (po sotrudniku Thalhoferju) o življenju nemškega vzgojeslovca Campeja, kateri je znan po izdaji (l. 1779.) zelo razširjene mladinske knjige »Robinson mlajši«. O Campeju se tu čita, da je bil priden, obsežno razumen, pa nedomišljen; le praktična vrednost vseh reči je bilo njegovo merilo. »Tako malo je imel domišljije, da je zaslugo onega, ki je pri nas krompir vpeljal, ali onega, ki je kolovrat izumel, višje cenil, nego pesnika Ilijade in Odiseje. Tudi Goetheju se je pri nekem sestanku v Karlovih varih l. 1810. upal negalantno v obraz povedati, da ima pred njegovimi duševnimi vrlinami popolno spoštovanje, da je v različnih rečeh dosegel čudovito višino, a to so reči, ki ga nič ne brigajo in ne more polagati nanje iste vrednosti, kakor drugi ljudje.«

Sama na sebi je taka primera z Ilijado in Odisejo tako dlakoceпно domišljava, kakor če bi kdo hotel ljudi mučiti z nesmiselnimi vprašanji, ali je ta in ta gora bolj koristna od te in te reke. A v nič se je nekdanj devalo praktično in produktivno delo. Po krivdi slabe družabne in gospodarske vzgoje vidimo sedaj v mestih množice ljudi, ki se pehajo za kruhom in čakajo v velikih skrbeh na vsakdanja živila, vmes tudi one osebe, katerim je bil nekdanj vsak kruh prečrn in vsaka moka premalo bela. Želodcu svoje, domišljiji svoje. — V ozadju je še pomisliti, da je včasih kaj težko ljudem pomagati in ceniti njihovo delo. Večkrat naletimo na nepričakovane reči. Nekega dne smo v šoli čitali o cesarju Jožefu II., kako je prijel za plug in pomagal kmetu orati. Pa se

oglasil učenka, hčerka zemljaka, zasmehljivo: »Ali je bil neumen!« — Pri ljudeh je v resnici še malo zrna za pomoč bližnjemu.

F. Lužar.

Učitelji — častniki. Med svetovno vojno se je mnogo učiteljev, ki so morali k vojakom in dosegli častniški čin, pustilo aktivirati. To aktiviranje učiteljev je bilo že podobno begu iz stanu; zakaj, to nam je pač vsem jasno. Ravnotako je vstopilo dosti učiteljev v razne druge državne in privatne službe, da se reši bede in hlapčevstva. Sedaj čitamo v časopisih, da je ministrski svet sklenil, da se učitelji ne sprejemajo v aktivno vojaško službovanje. Ta sklep je pač povzročilo pomanjkanje učiteljskih moči v naši državi in to bi morali v dotičnem sklepu tudi omeniti. Kar se tiče podrobnosti, so bili učitelji kot častniki vpoštevani in so zavzemali dostikrat odlična mesta bataljonskih adjutantov i. t. d. Ko bi se učiteljstvo že svoječasno težavnemu poklicu primerno plačevalo, bi bili tako sklepi odveč!

Kržišnik.

Učiteljska organizacija. V uvodniku »Učit. Tov.« z dne 1. aprila 1920 čitamo v zadevi Unije:

»Da postane zmeda še večja, naj pridejo tudi politiška in strankarska naziranja v skupni organizaciji kot društva v poštrev. Med slovenskim učiteljstvom je mnogo narodnonaprednih učiteljev in učiteljic, socialnih demokratov, narodnih socialistov in morda tudi nekaj takih, ki pripadajo v političnem oziru še drugim strankam in strujam; a vsem tem niiti na misel ne pride, da bi se organizirali po politiški pripadnosti. Edino izjemo dela med nami še vedno vodstvo Slomškove Zveze, ki noče razdruženja. Kakšna Unija pa naj bi to bila, če bi vse to z isto pravico zahtevali tudi vsi Hrvati in Srbi? Če razpravljam recimo na kaki skupščini v Beogradu o stanovskih in šolskih vprašanjih brez zadržka z muslimansko in pravoslavno stanovsko tovarišico, ali ne morem razpravljati v istih vprašanjih tudi doma s slovensko učiteljico, ki je morda drugega politiškega naziranja, a iste vere? Vseh nas materialne in pravne zahteve so iste, vsi imamo iste stanovske težnje.«

Ali tov. A. Rus, ki je napisal označeni članek in kateremu ne moremo odrekati poštenega namena, sam tako naiven ali smatra člane Slomškove zveze, ki jim je notranje prepričanje resna stvar, za tako naivne, da kaj takega napiše? Tudi mi razumemo, da se v stanovski organizaciji lahko prosto-dušno razgovorimo o svojih težnjah brez razlike vere in prepričanja, toda po kakšni pravici ima to stanovsko društvo pravico braniti, da se učitelji izven tega društva organizirajo v svrhu prosvetnega dela med narodom? Kdo bo dal tem članom garancij, da jih nekega dne ne napade stanovsko glasilo ali pa »črne suknje«, ki so vendar verski učitelji katoliško mislečega učiteljstva? Ali pa praktično dokazano: V isti številki, ko tov. Rus prav lepo piše o Uniji, agitira »Učit. Tov.« za list »Sokolik«. Kako naj bi sedaj naročal ta list krščanski učitelj, ki je član »Orla«? Rus poreče morda, da potem tega ne bo. Prav! Toda garancije hočemo in zato je naše stališče edino pravo, da hočemo natanko vedeti, k a m in pod kakimi pogoji vstopimo. Svobodo hočemo, pripuščamo jo pa tudi vam, da si ustanovite list, kjer lahko agitirate in tudi zabavljate čez Cerkev in duhovščino, toda v stanovsko glasilo to ne spada. To je vendar vse tako jasno kot beli dan in se le čudimo, da tovariši iz nasprotnega tabora sploh o tem še kaj debatirajo. Če bi bila povsod poštenost in odkritost in manj osebnih ambicij pri nekaterih gospodih, ki so že davno zreli za pokoj, pa bi bilo to vprašanje že rešeno. Kdor je poštenjak, bo pritrdil, da je pravica na naši strani.

Kdaj bi bila Unija mogoča za krščansko učiteljstvo? Razpravljati bi bilo o spremembi pravil, o koalicijski svobodi izven stanovske organizacije, zastopstvo v uredništvu stanovskega glasila kot garancija, da bi se iz lista izključila vsa takozvana kulturna vprašanja, ki nas ločijo. To so točke, ki bi jih bilo treba sporazumno in lojalno rešiti in Unija za Slovenijo bi bila perfektna. Sedanje vodstvo Zaveze je izjavilo, da se več ne razgovarja, zato je sedaj zadeva učiteljstva v Zavezi, da o stvari odloči,

ker pri nas smo storili vse. Ako se izjavi tudi učiteljstvo za kulturno nasilje, potem pojdemo svoja pota in zgodovina pokaže, če je bilo koristno za učiteljski

stan. V tem oziru je zanimiva okrožnica, ki smo jo poslali vsemu učiteljstvu kot zadnji poizkus za mirno sporazumljenje.

Društvena in stanovska kronika.

Žepni zapisnik se lahko še naroči. Prirejen je tako, da se bo lahko rabil tudi drugo leto, ker ni misliti, da bi ga bilo mogoče v doglednem času zopet izdati radi vedno večje draginje in pomanjkanja papirja. Naročila naravnost na: Anton Smerdelj, mestni učitelj, Rožna dolina. — Cena 12 K.

Poročilo o odborovih sejah. Dne 19. februarja je imela »Slomškova zveza« širše zborovanje v »Ljudskem domu«. Navzočih je bilo čez 70 članov. Najprej se je porazgovarjalo o udeležitvi v Mariboru. Predsednik Orla pojasni vse potrebno ter prosi, da »Slomškova zveza« pri vseh pripravah sodeluje in pri svojih članih započne živahno propagando. Orlovska zveza bo tudi za članke »Slomškove zveze« vse preskrbela kot za svoje članke. — Profesor Bajuk z veseljem pozdravlja, da bode glasbeno že itak izobraženo učiteljstvo sodelovalo pri pevskih prireditvah »Ljubljane«. Proizvajala se bo Kimovčeva staroslovenska maša in priredil koncert. Pevci naj se oglašajo pri »Slomškovi zvezi« in pri »Ljubljani«, da se jim pošljejo note in se doma priučijo. Skupne izkušnje z »Ljubljano« bi bile ob kakem večjem zborovanju »Slomškove zveze«. Za sodelovanje pri koncertu pa pridejo le ljubljanski člani v poštev, ker je za to treba prav mnogo pevskega vaja. Te se vrše vsak ponedeljek od pol 7. do pol 8. ure zvečer za ženske, od pol 8. do pol 9. ure za moške. Pevska vaja mešanega zbora pa je vsak četrtek od pol 8. do pol 9. ure. — Predsednik pevskega odseka, Schweiger, pošlje vpisnik, ki kroži med zborovalci; vanj se vpišejo vsi, ki hočejo pri pevskehi točkah v Mariboru sodelovati. — Zbrani zborovalci izrazijo svoje ogorčenje napram terorizmu, ki se zadnji čas izvaja nad našimi člani. Sklene se poslati Viš. šol. svetu energično protestno izjavo v slučajih Wagner, Jesenice itd. Anarhija je zločin proti državi. Obžalujemo, da je v jeseniškem slučaju anarhija zašla tudi v učiteljski stan. Protestiramo proti vsaki anarhiji, najsi bo v katerikoli obliki. Kdor je kriv, naj se kaznuje. Zato zahtevamo preiskavo. — Sklene se ob mariborski prireditvi, ko praznuje »Slomškova zveza« svojo dvajsetletnico, obiskati Slomškov dom in grob, kjer se učiteljstvo pokloni svojemu vzoru. — Poročilo o gmotnem položaju se odobruje vzame na znanje s pristavkom, naj se naprosi Viš.

šol. svet, da izposluje povišek draginskih doklad v toliko, da se učiteljski prejemki zenačijo z uradniškimi kategorije B. — Ravnatelj Šošarič s Prekmurja poda kratko poročilo o prekmurskih šolskih razmerah. — Mladinska in učiteljska knjižnica izide v I. delu, čim tiskarna more prevzeti delo. — Izrazi se želja po uresničitvi javnih kvalifikacij. — Ker med člani še vedno ni jasnosti glede Unije, je treba zadevo iznova pojasniti. — Današnji zbor pošlje tri odposlance k »Zavezi«, da se dodobra pogovore o »Uniji«. V to se določijo: Slapšak, Fabinc, Lebar. »Slomškova zveza« ostane kot kulturno društvo tudi po ujedinenju, istotako tudi »Slovenski Učitelj«. — Socijalno skrbstvo je naprositi, da dobiva podeželsko učiteljstvo blago v Občinskih ob četrtkih, ker je to edini prosti dan. — Splošna želja: »Slomškova zveza« naj priredi vsak mesec zborovanje, a ne samo v Ljubljani, ampak tudi kje drugje.

3. odborova seja, 23. februarja. »Zavezi« se pisмено naznani sklep zadnjega sestanka in se prosi, da naznani kraj in čas za razgovor. — Tov. Schweigerja je naprositi, da izbere primerne Slomškove pesmi, ki se razpošljejo članom-pevcem, da se jih nauče do mariborske prireditve. Stroške nosi »Slomškova zveza«. — Podružnice je opozoriti, naj se drže pravil, t. j. da pošiljajo sklenjene resolucije osrednjemu odboru v odobrenje, ter da je stvar osrednjega in podružničnega odbora, določati in uravnati obseg podružnic, ne pa posameznih članov. — Mesto odstopivšega odbornika K. Rostoharja se kooptira v odbor centrale tov. Fort. Lužar. — Vstop: 1. Rupert Vinko, Zalog pri Ljubljani, 2. Rozman Maks, Sostro pri Ljubljani, 3. Guna Marija, Zagorje ob Savi.

4. odborova seja, 8. marca. — Izstop: Ema Miselj, Lož. — Vstop: 1. Kumar Olga, Dobrova, 2. Oražem Franciška, Ribnica, 3. Hafner Fr., Vič, 4. Žitko Anica, Zg. Tuhinj, 5. Kristo Košoj, Borovlje, 6. Pegam Dorica, Borovlje, 7. Pintar Anica, Borovlje. — Večina učiteljstva v kranjskem okraju je sklenila, prirediti koncert v prid »Učiteljskemu konviktu«. Člani »Slomškove zveze« vprašujejo, če smejo sodelovati. Ker stremimo tudi mi za tem, da postanejo vse gospodarske ustanove učiteljstva res tudi stanovske in ker je upati, da se učiteljstvo v doglednem času ujedini, osrednji odbor ne ugovarja, če naši člani sodelujejo. Prosimo

pa, da naši člani pri zborovanju zastopajo naše stališče v smislu tez božičnega zborovanja. — Vse podružnice je pozvati, naj skličejo svoje občne zборе. Po možnosti se istih udeleže tudi nekateri člani osrednjega odbora.

5. odborova seja, 13. marca. — »Slomškova zveza« založi knjigo tov. Lebar, ki se bo tiskala v 2000 izvodih. Del stroškov (5000 K) je vplačati v tiskarni, ostanek ob izgotovitvi knjige. — V »Slovincu« je treba pojasniti vnanjim članom, kaj se je storilo glede ujedinenja. Ker je »Slomškova zveza« še stanovska organizacija, ni dopustno, da naši člani pošiljajo v sklad »Zaveze«. — Vstop: 1. Vekoslav Kozelj, Bled, 2. Marija Jager, Marija Reka. — Vsako prvo in tretjo soboto v mesecu so redne odborove seje ob 5. uri pop. v Mostah.

6. odborova seja, 20. marca. — Vse denarne pošiljave je naslavljaliti na Moste. — Izjavo na ustanovnem zborovanju Jugoslovanske Maticе poda predsednik. — Občni zbor kranjske podružnice je 15. aprila ob 10. uri dopoldne na Jesenicah. — Vprašanje, ali je potrebno, da se ustanovi za okrožje Višnja gora posebna podružnica, se odstopi litjski podružnici. — Do 12. aprila je izgotoviti program za mariborsko prireditelje. — Izstop: 1. Elza Tschada, Št. Andraž, 2. Sežim Andro, Borovlje. — Pri »Uradniškem društvu« v odseku za pragmatiko zahteva »Slomškova zveza« svojega zastopnika.

Odrpito pismo tovarišu F. Š-u.

Srčna potreba mi narekuje to pismo. Je pač razumljivo; za kar se nam zavzemata duša in srce, za kar nam »gorijo« misli in čustva. — to mora iz nas na plan! Naj ti potem poje svet glorio, naj te pomiluje ali naj te obsoja — mora na dan!

Koncem leta 1918 se je razsula naša mačeha Avstrija. Uresničil se je takrat našega Evangelista in naš ideal: vrgli smo raz sebe suženjske sponе in srce nam je vrisalo veselja... Skoro docela so se uresničile takrat nad nami Cankarjeve besede: ...ura pride nekoč, ko si bodo obrazi enaki v veselju, ne v bridkosti; ko se bodo ljudje pozdravljali s cvetjem ovenčani in z glorio ljubezni: »Kako je tebi, brat moj, ki si mi bil brat v bolesti?«

Zganile so se takrat tudi vrste naših tovarišev-učiteljev, od srca do srca je odmevalo v nas: »Bodimo si dobri tovariši, bodimo si bratje vsi! Podajmo si roke k skupnemu delu — k vzgoji mladine —, osnujmo si skupno stanovsko organizacijo!« Vsi smo prepričani o potrebi skupne stanovske organizacije, vsi si je zato želimo. Žal pa si še vedno nismo vsi edini v tem, kako jo izvesti.

Tovariši iz »Zaveze« nas vabijo k sebi, nas vabijo v U. J. U. Dobro; iz srca radi se jim pridružimo, ne moremo pa umakniti

zahteve, naj se U. J. U. zgradi na takem temelju, da bo v njej prostora za vse tovariše, da bo izločeno iz njenega delovnega programa vse, kar nas loči in razdvaja. V tem slučaju »Slomškova zveza« kot stanovska (ne kot kulturna) organizacija lahko likvidira. Da je ta naša zahteva, ki jo stavimo na U. J. U., upravičena, bi pač lahko tudi tovariši iz »Zaveze« izprevideli, a zdi se, da mnogi tega nōčejo izprevideti. Drugače si pač ne morem tolmačiti kulturnobojnih člankov, ki jih teden za tednom prinaša njihovo glasilo »Učiteljski Tovariš«. Če že nōčejo spoštovati našega verskega prepričanja, naj ga vsaj ne sramote, naj vsaj ne mečejo blata na nas, ki nam je to prepričanje drago nad vse, ki nam daje to prepričanje pravec in smer vsega našega življenja in našega dela. V organizaciji, ki naj bi bila skupna njim in nam, tega ne moremo trpeti in ne bomo trpeli tega nikdar.

Pišeh: »Upal sem, da pride v kratkem do stanovske organizacije, zadnji čas pa sem spoznal, da ne bo iz te moke nikoli kruha.« Morda se res ne motiš, a jaz sem v tem oziru še optimist. Upam namreč, da bodo sčasoma tudi v nasprotnem učiteljskem taboru zmagali treznejši elementi, ki jim je skupna stanovska organizacija res pri srcu, ne pa samo »bluf«, s katerim naj bi se razbila naša »Slomškova zveza«. »Slabo mnenje« tovarišice W. je gotovo tudi mnenje vsega pametno mislečega učiteljstva »Zaveze«; upajmo, da si bo to »slabo mnenje« priborilo zmago v vseh učiteljskih vrstah! Veliko večino učiteljstva iz našega Korotana si je to »slabo mnenje« že osvojilo, dal Bog, da prevlada kmalu tudi drugod! Dokler pa se to ne godi, bo naša skupna stanovska organizacija ostala le ideal, ne pa — izvršeno dejstvo.

Tovariški pozdrav!

Franc Lužnik, učitelj v Krejancah,
p. Galicija (Koroško).

Krejance, dne 17. marca 1920.

Ustanovitev društva meščanskih učiteljev se je sklenila na shodu dne 20. marca t. l. v Ljubljani skoraj soglasno (eden navzočih se je pač zdržal glasovanja, par je bilo zadržanih zaradi tečaja, ki so pa tudi za društvo, štajerci so se pismeno opravi-

¹ Neprijetno me je dirnila notica v lanskem letniku »Slov. Učitelja«, priobčena pod naslovom: »Kaj se godi na Koroškem?« Mogla je nastati le vsled nepoznanja koroških razmer. Učiteljsko društvo, ki se je ustanovilo v Velikovcu, si pošteno prizadeva ostati nadstrankarsko. Vplivati skuša tudi na »Zavezo«, da bi prenehala s kulturnim bojem, a kakor se zdi, je ves trud tega društva zaman. — Sklenilo se je »Zavezo« razpustiti; zakaj se razpust tako dolgo ne izvede? — Op. pisca.

čili). Potreba takega društva se je pripoznala, ker nobeno sedanje društvo ne more sprejeti mandata — zastopati meščanske šole, ker v dotičnih odborih niti zastopani niso meščanski učitelji. Da se pa ne škoduje celotni učiteljski organizaciji, ostanejo vsi — kakor dosedaj — člani posameznih društev. Čulo se je tudi mnenje, da ima novo društvo lahko svoj sedež v Celju, pač pa se bo treba ozirati na to, da ima vlada svoj sedež v Ljubljani, in bo zaradi tega potrebno, da bo nekaj odbornikov (ki bodo v lažjih stikih z vlado) tudi v Ljubljani. S tem upamo — je stvar popolnoma pojasnjena in vsak razdor izključen. Želeti bi le bilo, da bi vse učiteljstvo bolj vpoštevalo nauk: Sloga jači, nesloga tlači!¹ —a—

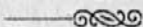
V izredni seji višjega šolskega sveta dne 29. in 30. marca 1920 se je sklenilo uvesti za I. razred srednjih šol poizkusno dobo za učence do božiča, uvesti obvezno telovadbo na vseh zavodih ter skrbeti za to, da se sistemizirajo službe telovadnih učiteljev ter oddajo samo izprašanim prosilcem. Nadalje so se sprejele resolucije, ki merijo na nastavitve posebnih šolskih zdravnikov ter na ustanovitve zobozdravniških ambulatorijev za dijake iz neimovitih rodov. Odlikoval in odobril se je tudi načrt novega disciplinarnega reda za srednje šole in učiteljišča. — Dalje so se sprejeli predlogi glede pomaknitev nekaterih srednješolskih učiteljev v višje činovne razrede, ki se predložijo poverjeništvu za uk in bogočastje. Potrdili so se predlogi učiteljskih zborov na srednjih šolah v raznih disciplinarnih zadevah. — Sklenilo se je razširiti šole v Cerknici in v Selcih pri Škofji Loki, dovoliti stalno vzporodnico in novo učno mesto na šoli v Dolu pri Ljubljani. — Dalje se je imenoval za stalnega strokovnega učitelja na I. deški meščanski šoli v Ljubljani Alojzij Novak, za nadučitelja v Sromljah Drago Rumpret, začasni vodja istotam; za nadučitelja v Kostanjevici Franc Zagorec, nadučitelj v Beli Cerkvi; za stalni učiteljici v Št. Vidu pri Planini Ivana Podreka in Otilija Ravter, začasni učiteljici istotam, za stalno učtelico v Planini Zora Skalovnik. Za učiteljico ženskih ročnih del na Viču pri Ljubljani se je imenovala Marija Devetak iz Mošenj. — Sklenil se je predlog za oblastno zaščito dece in mladine za Slovenijo glede imenovanja ravnatelja in učiteljev na državnem zavodu za gluhoneme v Ljubljani. Končno se je odobrilo reaktiviranje neke upokojene učiteljice, ki je med vojno služila kakor namestna učiteljica.

Od predsednika kluba učiteljev-beguncev g. Merljaka smo prejeli v zadevi notice v številu 2 »Slov. Učitelja«, kjer smo izrekli obžalovanje, da je večina liberalnega učiteljstva zapustilo svoje postojanke, daljše pismo, kjer pravi med drugim: »Liberalnega učiteljstva v smislu napadalčeve insinuacije vsaj na Primorskem ni, kajti narod, duhovniki, učiteljstvo in vsi stanovi so prišli pri nas do spoznanja. Ne brskajo več drug drugemu po očeh za pezdiri, marveč prestrižgavajo težka bruna, katera lete na nas in preko demarkacijske črte, želeči, da bi tudi tukaj nastopilo vse tako složno kot en mož.«

— Drage volje popravljamo, da ni večina liberalnega učiteljstva zapustila svojih postojank in mnogo le vsled danih razmer, istočasno pa pribijemo, da so vsi Slomškarji v zasedeni Kranjski ostali na svojih mestih. Naša notica se je nanašala predvsem na bivše c. k. učitelje iz Trsta. Ti ljudje namreč niso šli na jug iz kakega narodnega navdušenja, ampak le radi naslova c. k. in pa dobrih plač. Mesta so dobili navadno ne posebno dobro kvalificirani učitelji, glavno je bila dobra — »žlahta«. Zato so se pa tudi tako izkazali. Prvi so pribežali v Jugoslavijo in prvo, kar so storili, je bila zopet zahteva po dobri plači in lepih mestih. (Glej dinastija Dimnik, Pretner itd.) Znano nam je, da nekateri še celo sedaj dobivajo podporo od italijanske vlade v Trstu in plačo v Jugoslaviji. Da bi ti bivši c. k. učitelji dobivali sedaj drugo plačo kot naši učitelji, o tem se bo še govorilo. Kar se tiče označevanja »liberalni« učitelji — čudno, da se vsakdo brani biti liberalec — pa sledeče: Stranke se sodi po njihovem časopisu, ptiča po petju in učitelja po organizaciji in njenem glasilu. Vsi primorski učitelji so člani Zaveze, glasilo Zaveze je »Učit. Tovariš« in ta list je po svojem pisanju strogo liberalen list, da mu ga ni para v Jugoslaviji, tedaj mora biti tudi učitelj, ki je član te organizacije in prejemnik tega lista, tudi liberalec. Za nas je ta logika tako enostavna, da ne potrebuje komentarja. Če pa niste liberalci, napravite v Zavezi kakor Kristus, ki je vzel bič in pognal prekupčevalce iz templja. Če imamo prav ali ne — opravite s svojo vestjo!

¹ Sedanji voditelji »Zaveze« tega ne bodo nikoli spoznali, račun pa plačuje seveda vedno — učiteljstvo, ki bo še naprej trpelo na ugledu in blagu. — Op. uredn.

¹ Kaj pa poreče dr. Puc, ki je tako čedno napadal v parlamentu katoliške zastopnike našega naroda? Opomb. ured.

»C. k. deželni šolski svet! Vsled tamuradnega ustnega naročila si usoja podpisane predlagati prepis zapisnika VIII. vodstvene konference z dne 15. junija 1917 — citirali smo zgoraj — kot poročilo o memoriranju cesarske pesmi koncem šolskega leta 1916/17 na I., II., III. in IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. V dopolnilo temu zapisniku poročam še nastopno: Zadnje dni preteklega šolskega leta, t. j. dne 25., 26. in 27. junija t. l. sem obiskal vse višje razrede deških šol, da se prepričam, če so šolski voditelji in razredniki izpolnili naročila, ki sem jih dal pri vodstveni konferenci dne 15. junija t. l. Povsod sem izpraševal Cesarsko pesem tudi to pot sam. Prepričal sem se, da so se jo učenci medtem pridno učili in priučili ter jo večinoma tudi dobro znali. Vsled tega tudi nisem izvajal proti prizadetim učiteljem nobenih nadaljnjih posledic, zlasti ker se nadejam, da se v bodoče kaj takega več ne pripeti.« — Mislimo, da je zadeva s tem za vse poštene ljudi popolnoma pojasnjena, ker je tudi razvidno, da je Lavtižar podrejeno učiteljstvo naravnost pral in ščitil in to leta 1916., ko človeška glava ni bila vredna niti ene avstrijske krone in si lahko za neprevidno besedico za vedno izginil v podnožju Golovca. In če bi tudi Lavtižar kaj takega učinil, bi še vedno ne bil denuncijant, ker bi samo opravljal svojo službeno dolžnost kot javni funkcionar. Saj n. pr. Gangl vendar ne bo denuncijant, če bo napravil uradno poročilo o učitelju-lenuhu. Denuncijant je tisti, ki ovaja stvari, ki ga nič ne brigajo. Tak denuncijant je n. pr. učitelj Petrič iz Šiške, ki je ovadil svojega tovariša, da je premalo slovesno (!!) obhajal narodni praznik. Kljub težkim očitanjem, ki jih je grmadil »Učiteljski Tovariš« proti popolnoma čistemu Lavtižarju, mu gotovo ne bo dal zadoščanja, ker ta list v svoji blatni greznici sploh ne pride do jasnega pogleda. Za žurnalista, ki piše v »Učit. Tov.« o svojem tovarišu v tako nizkem in zaplotniškem tonu, velja — da se poslužimo Žerjav-Pribičevičeve terminologije — samo lapidarni odgovor, ki slove: Lopoy!

Volitve v učiteljske gospodarske organizacije. Pri volitvah v Učiteljski konvikt in Vdovsko društvo ni bil več izvoljen predsednik »Zaveze« Jelenc. V odbor je prišel član »Slomškove zveze« J. Slapšak. Glavni grešnik J. Dimnik je zaenkrat še zmagal z enim glasom večine, pač pa je odstopil kot predsednik ljubljanskega učiteljskega društva. Vsekakor je treba priznati, da se dela dan!

Zamorca perejo. »Učit. Tov.« zagovarja J. Dimnika radi njegovih znamenitih letnih poročil, češ, da je moral to storiti radi vladnega pritiska. V Slovenii je bilo nekaj stotin šolskih voditeljev, pa kaj takega ni nihče izdal. Kaltenegger ga je dobro poznal, ko je rekel: »Der hat Knopflochschmerzen!«

V višjem šolskem svetu so štirje učitelji, štirje profesorji, dva ljudskošolska nadzornika (tudi biva učitelja), dva duhovnika in dva jurista. Tisti, ki plačujejo in imajo čuvati nad šolstvom, t. j. ljudstvo, nima — nobenega zastopnika. Da bo tukaj potrebna temeljita remedura, je menda jasno! Kaj takega je moglo nastati samo v prehodni dobi.

Skład »Slomškove zveze«. Kovač Marija, učiteljica, 32 K 70 vin.; Tepina Tinka, učiteljica, 22 K 70 vin.; Schwinger Justina, učiteljica, 20 K; Primožič Ivan, nadučitelj, 20 K; Novak Josip, okr. šol. nadzornik, 20 K; Lindtner Alfonza, učiteljica, 20 K; Kosec Agneza, učiteljica, 20 K; Jager Iva, strok. učiteljica, 10 K; Krušič Pavla, učiteljica, 50 K; Bohinec Ivana, učiteljica, 50 K; Bitenc Mara, učiteljica, 40 K; Kleinmayer Marija, vod., 20 K; Lebar Anica, strok. učiteljica, 20 K; Slatnar-Vičič Amalija, 10 K; Čepon Janko, učitelj, 80 K; Pirc Avg., učitelj, 20 K; Kramarič Iva, učiteljica, 20 K; Bajec Janko, nadučitelj, 10 K; Vrhovec Stanko, nadučitelj, 20 K; Pleničar Josip, nadučitelj, 10 K; Deržaj Marica, učiteljica, 10 K; Fabinc Fran, profesor, 10 K; Kleinstein Ana, učiteljica, 10 K; Levec Marija, učiteljica, 80 K; Obersnu Petra, učiteljica, 10 K; Vider Milka, učiteljica, 10 K; Sadar Adolf, vodja, 20 K; Rozman Mahov, učitelj, 10 K; Rupret Vinko, 10 K. — Skupaj 685 K 40 vin. — Prispevki naj se pošiljajo na naslov: Gustav Pirc, učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani. Vsak član je dolžan nekaj prispevati!

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Uredništvo in upravnilstvo je v Ljubljani, Židovska steza 4/III. Naročnina za društvene člane K 40.—, za nečlane K 30.—. (Pri društvenih članih je v naročnini vračunjena društvena članarina. Vsak društveni član mora biti naročnik lista.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 2. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino in dopise sprejema uredništvo »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.

Last »Slomškove zveze«. — Oblastem odgovoren I. Labernik, učitelj na Rakovniku.
Tiska »Jugoslavanska tiskarna« v Ljubljani.

